

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus címe: Perspektívaváltások – A környezet értelmezése különböző használói nézőpontokból Elméleti alapú projektfejlesztés - MA óra				
Kurzus oktató(k) neve és elérhetősége: dr. Somogyi Krisztina somogyi.krisztina1@gmail.com				
Kód: M-AE-102-A	Kapcsolódó tanterv (szak/szint): ESMA	A tantárgy helye a tantervben (szemeszter): 1-3.	Kredit: 5	Tanóraszám: 36 Egyéni hallgatói munkaóra: 114
Kapcsolt kódok:	Típus: (szeminárium/előadás/gyakorlat/konzultáció stb.)	Szab.vál-ként felvehető-e? Nem.	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek:	
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok):				
A kurzus célja és alapelvei: A kurzus célja, hogy a tervezett és a természeti környezetről szerzett személyes megfigyeléseket tematizálva közelebb vigyen a használók térpreferenciáinak megértéséhez, a design humán aspektusaihoz, ezáltal a felelősségteljes tervezés kérdésköréhez. A designer számára bár evidencia, hogy a tervezés valamilyen emberi cselekvést, folyamatot, helyzetet támogat, ennek ellenére a használók összetett befogadási mechanizmusai, így érzékelései, észlelési mintázatai, érzései és különböző környezeti kompetenciái csak kevésbé ismertek a tervezők számára. Hogyan hat a természeti és az épített környezet a használóra? Milyen észlelések, kevésbé tudatosuló hatások és milyen jelentések, vannak abban a környezetben, amit nap mint nap használunk. Mi alapján alkotunk véleményt róluk? Mi ebben a szerepe annak, hogy képzettek vagyunk-e az építészet vagy a design területén, avagy laikusok? A helyek és az ember közötti viszonyt a környezetpszichológia és a (vizuális) kommunikáció tudásaira alapozva ismerjük meg. A kurzus elméleti felvetése az ember biológiai adottságaiból és ökológiai élményanyagából adódó viselkedésmintázatok és preferenciák megismerésétől indul, innen mozdulunk el a kulturálisan meghatározott helypreferenciák irányába. A kurzus lényege, hogy az ember és környezete közötti kapcsolat minőségét saját megéléssel gazdagítsuk, azokat magunkban és egymásban is tudatosítsuk. A személyes, multiszenzoriális tapasztalatszerzést szolgálja három helyszínbejárás – ez egyben három perspektívaváltást is jelent a hallgatók szociofizikai környezetében. A félév a megélt tapasztalatok és az olvasott szakirodalom megvitatásával segíti elő a designer alkotói perspektívájának alakulását. Kulcsszavak: környezeti preferencia, megfigyeléses vizsgálat, környezeti kommunikáció, környezetpszichológia, személy-környezet összeállítás, természet élmény				
Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák): Tudás: A kurzus keretében a hallgatók megismerkednek a környezet emberre gyakorolt hatásával, a természeti környezet és az épített környezet közötti észlelés különbözőségével, a szociofizikai környezet fogalmával. Megértik, hogy a különböző használati csoportok más-más perspektívából látják				

a világot, ebben a személyes adottságoknak, érzéseknek és az emlékezetnek csak úgy szerepe van, mint a kulturális háttérnek.

Képesség: A kurzus során a hallgatók megfigyeléses vizsgálatok során képessé válnak a környezet lassú folyamatainak megfigyelésére, a különböző érzékszervi tapasztalások izolált rögzítésére. Az élmények megosztása során távol mind a külső világ, mind a belső világ (érzések, gondolatok) leírásához szükséges szókincsük. Képesek párban és csoportban együtt dolgozni. A mentális térképek, fotódokumentáció és szöveges dokumentáció készítése során vizualizálni gondolataikat. Az angolnyelvű szakszövegek olvasása fejleszti nyelvtudásukat.

Attitűd: A kurzus a személyes érzések reflektálására és a természeti és épített környezetről való kritikai gondolkodásra ösztönöz, a környezetpszichológia nézőpontjának megismerés kiterjeszti a designer gondolkodás perspektíváját, a fizikai környezet szociofizikai környezetté alakul át.

Autonómia és felelősségvállalás: A hallgatók az önálló és a csoportos munka során is felelősséget vállalnak munkájukért, egymás eltérő észleléseit tiszteletben tartják. A megfigyelés során megélt tapasztalataikat felvállalják, arról hiteles képet készítenek munkájuk során. A különböző nézőpontokból adódó nézeteltéréseket nyitott beszélgetés formájában oldják fel, ennek tapasztalatait beépítik a közös munkába. A tárgyalt szakirodalom feldolgozását önállóan végzik, ezzel készülve fel a vitákra, megbeszélésekre.

A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák:

Lsd. a „Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai” blokkban.

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

1. hét: A környezetpszichológia tudománya: hely, tér, környezet (előadás)
Olvasmány: Düll Andrea: Helyek, tárgyak, viselkedés
2. hét: A megfigyelés, mint módszer a környezet megismerésére (előadás és szeminárium)
Gyakorlat: a megfigyelő, mint mérőeszköz
3. hét: **Első környezeti megfigyelés:** érzékek, érzések és gondolatok a szociofizikai környezetben
Terepmunka és dokumentálás
4. hét: Tapasztalatok a környezetről – beszélgetés 1.
Prezentáció, diskuszió
5. hét: A környezeti kommunikáció értelmezése (előadás)
Olvasmány: E.T. Hall: Rejtett dimenziók
6. hét: **Második környezeti megfigyelés:** a speciális térhasználat perspektívája
Terepmunka és adatrögzítés
7. hét: A feladat prezentálása és megbeszélése
Prezentáció és diskuszió
8. hét: A természeti és az épített környezet olvasása
Önmegfigyelés és diskuszió
9. hét: Preferencia kutatások a környezetben (előadás és szem.)
Olvasmány: Pennartz és Elsinga: *Adults, Adolescents, and Architects: Differences in Perception of the Urban Environment*
10. hét: Preferencia játék
11. hét: A feladat prezentálása és megbeszélése
12. hét: Csoportos és egyéni prezentációk – félév lezáró beszélgetés

A hallgatók tennivalói, feladatai:

A szemeszter során a hallgatók egyénileg, majd párban, végül csoportban dolgoznak, ezeket prezentálják a megadott módokon, illetve részt vesznek a beszélgetéseken és prezentációkon. A kiadott szövegek kapcsán rövid (1-2-perces) reflexióval készülnek, amely saját nézőpontból a kiadott szöveg egy-egy állítását emeli ki és értelmezi. A hallgatóktól elvárta, hogy a megfigyeléses vizsgálatokon

aktívan vegyenek részt, annak eredményeit rögzítsék és prezentálják. A szorgalmi időszak végén a hallgatók kutatási projektjeiket prezentációval zárják, amire a csoport – meghatározott kritériumok alapján – visszajelzést ad.

A tanulás környezete: tanterem és külső környezet három alkalommal.

Értékelés:

Teljesítendő követelmények:

- Órai jelenlét (hiányzások maximális száma: 3, de minimum két megfigyeléses vizsgálaton való részvétel elvart)
- Aktív részvétel a diskusziókban
- 3 évközi gyors prezentáció készítése a megfigyeléses vizsgálatok rögzítésére
- A kiadott szövegekből kettőből rövid – 1 perc, 1 állítás – reflexió készítése
- Kutatási projekt félév végi prezentációja
- Kutatási projekt dokumentációjának leadása

Értékelés módja:

A kurzuson az órai aktivitás, a megfigyeléses vizsgálatok kreatív rögzítése és a prezentációk kerülnek értékelésre. Az érdemjegy a következő elemek súlyozásával áll össze:

- Aktív részvétel a megfigyeléses vizsgálatokban 30%
- A megfigyelések dokumentációja és kreatív vizuális eszközökkel való bemutatása 30%
- Szövegfeldolgozás prezentációja 20 %
- Környezeti beavatkozásra tett javaslat eredménye és prezentációja 20 %

Az értékelés szempontjai:

1) megfigyelések és tapadó reflexiók mélység, gazdagsága 2) megfigyelés vizuális és verbális dokumentálásának minősége 3) prezentációk formai-tartalmi koherenciája, 4) határidőre történő teljesítés, 5) órai aktivitás 6) szövegfeldolgozás mélysége, pontossága

Az érdemjegy kiszámítása:

- Kiváló (5) 90-100%
- Jó (4) 80-89%
- Közepes (3) 60-79%
- Elégséges (2) 50-59%
- Elégtelen (1) 0-49%

Kötelező irodalom:

- Dúll, Andrea. 2009. A környezetpszichológia alapkérdései. – Helyek, tárgyak, viselkedés. Budapest: L'Harmattan 47-51, 101–113
- Edward T. Hall. 1987. Rejtett dimenziók. Budapest: Gondolat kiadó
- J.J. Pennartz, Marja G. Elsinga. 1990. Adults, Adolescents, and Architects: Differences in Perception of the Urban Environment. *Environment and Behavior*. 22. 675

Ajánlott források:

- Goffman, Erwin. 2013. A terepmunkáról. P. Bodor (ed.) Szavak, képek, jelentés –Kvalitatív kutatási olvasókönyv. Budapest: L'Harmattan 53–60
- Kaplan, Stephen. 1988. Perception and Landscape – Conceptions and misconceptions In: J.L. Nasar. (ed.) *Environmental Aesthetics*. Cambridge University Press. 45–55

- Hall, E. T. 1987. (1966) *Rejtett dimenziók*. Budapest: Gondolat kiadó
- Somogyi, Krisztina. 2019. Közvetlen élmény -Közvetlen építészet. Az „építész nézet” kvalitatív vizsgálata saját élményű középiskolai környezetben. PhD értekezés. Budapest: ELTE PPK Pszichológiai Doktori Iskola (témavezető: Dúll Andrea, Cságoly Ferenc)

Egyéb információk: -

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv: Nem adható felmentés a kurzuson való részvétel és teljesítés alól.

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín: Előzetes email-es egyeztetés szükséges
somogyi.krisztina1@gmail.com